

Lajittelu ja kiertotalous

5.3.2024

Webinaarisarja ympäristödiplomista

Elsa Rintala, ympäristöasiantuntija

Kierrätys-
keskus

Keskivertosuomalainen
kuluttaa noin **40 000 kg**
luonnonvaroja
ja
tuottaa
10 000 kg CO2e päästöjä
vuodessa.

Kierrätys-
keskus

Photos: Pixabay

Kierrätys-
keskus

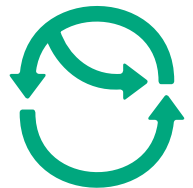

Tavaran elinkaari

Yli 95 prosenttia luonnonvaroista kuluu näiden vaiheiden aikana.

Kun tavaroita valmistetaan, tarvitaan paljon luonnonvaroja.

Kierrätyskeskus

Materiaalien kierrättäminen säästää luonnonvaroja.

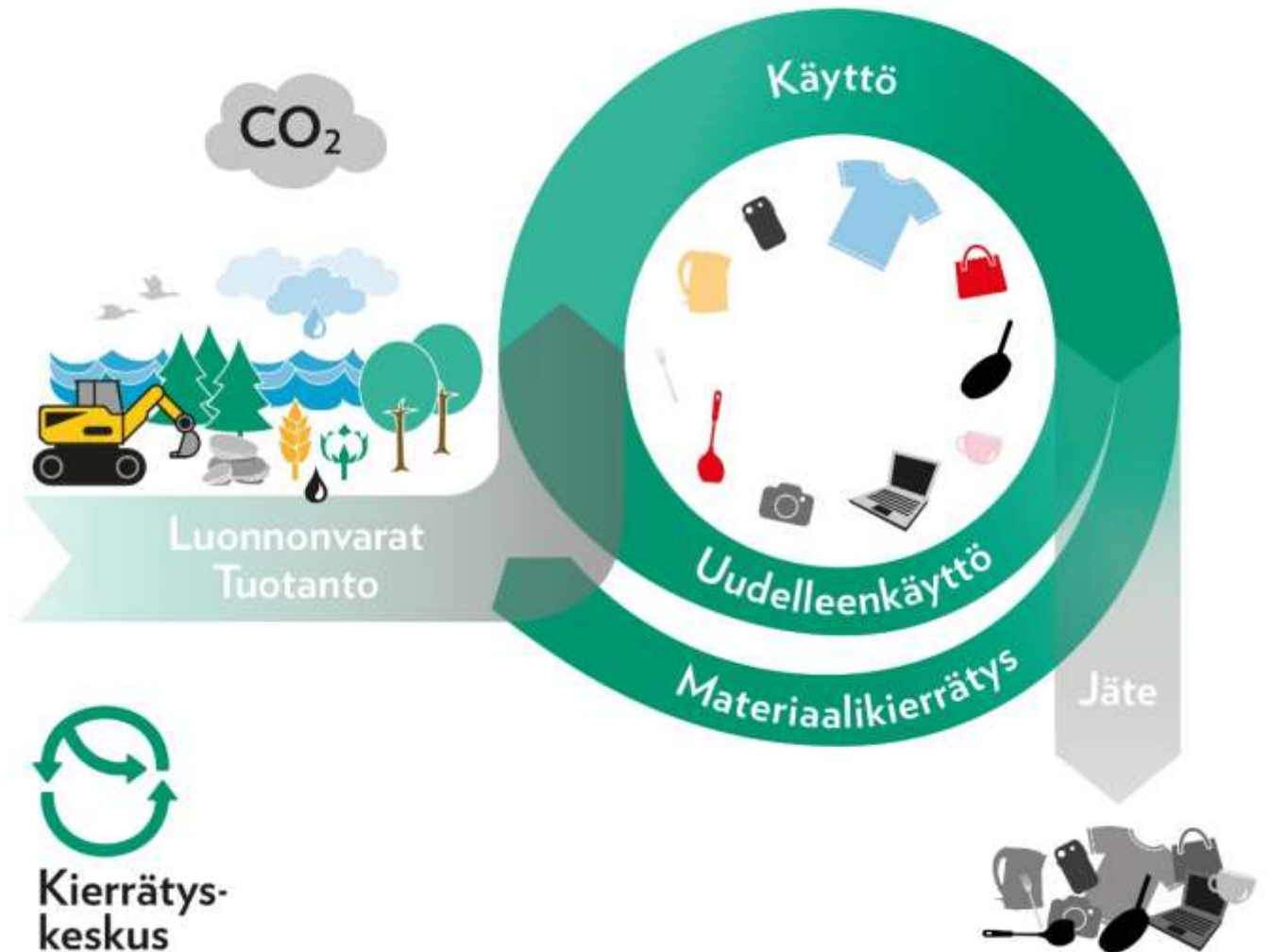
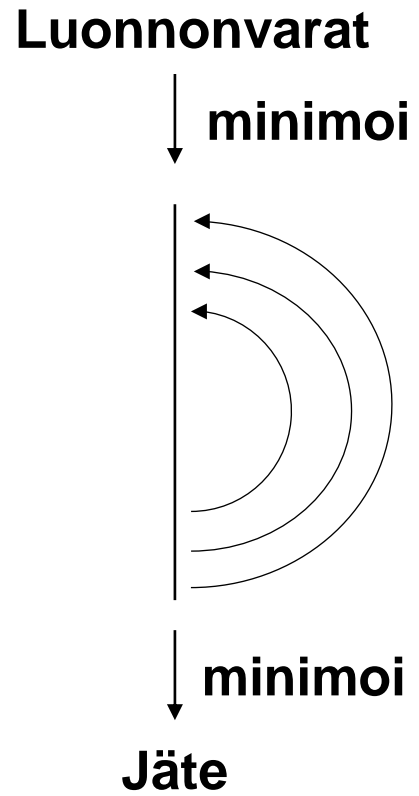

- ✓ Lajittelemalla jätteet saadaan arvokkaat materiaalit talteen.
- ✓ **Kierrätys ei poista tuotannon aikaisia ympäristövaikutuksia**

Kierrätys-
keskus

Kiertotalous

Kiertotalouden bisnesmallit eli

kiertotalous käytännössä

Kiertoihin perustuvat toimintaketjut

Jakamislustat

Tuote palveluna

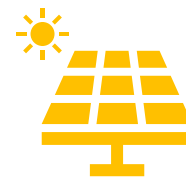
Tuotteen elinkaarien pidentäminen

Kierrätys ja kiertoon palauttaminen

Uusiutuva energia

Kierrätys-
keskus

Poimintoja jätelaista

1 § [\(15.7.2021/714\)](#)

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää kiertotaloutta ja luonnonvarojen käytön kestävyyttä, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle, varmistaa toimiva jätehuolto sekä ehkäistä roskaantumista.

11 §

Etusijajärjestyksen noudattamisen edistäminen

Viranomaisen ja julkisoikeudellisen laitoksen ja yhteisön on omassa toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan käytettävä kestäviä, korjattavia, uudelleenkäytettäviä, kierrätettäviä ja kierrätetyistä raaka-aineista valmistettuja tuotteita sekä palveluita, joissa syntyy mahdollisimman vähän ja mahdollisimman haitatonta jätettä.

**Kierrätys-
keskus**

Jätelain etusijajärjestys ~ kiertotalousmalli

1. Jätteen välttäminen
2. Uudelleenkäyttö = hyödyntäminen sellaisenaan
3. Kierrätys = hyödyntäminen materiaalina
4. Hyödyntäminen energiana
5. Turvallinen loppusijoitus
(= kaatopaikka)

Jätelaki 646/2011

Kierrätys-
keskus

Lajitteluasiaa

Kierrätys-
keskus

Kolme syytä vähentää ja kierrättää jätettä

- Lainsäädäntö / sääntely
- Ympäristö
- Taloudellisuus

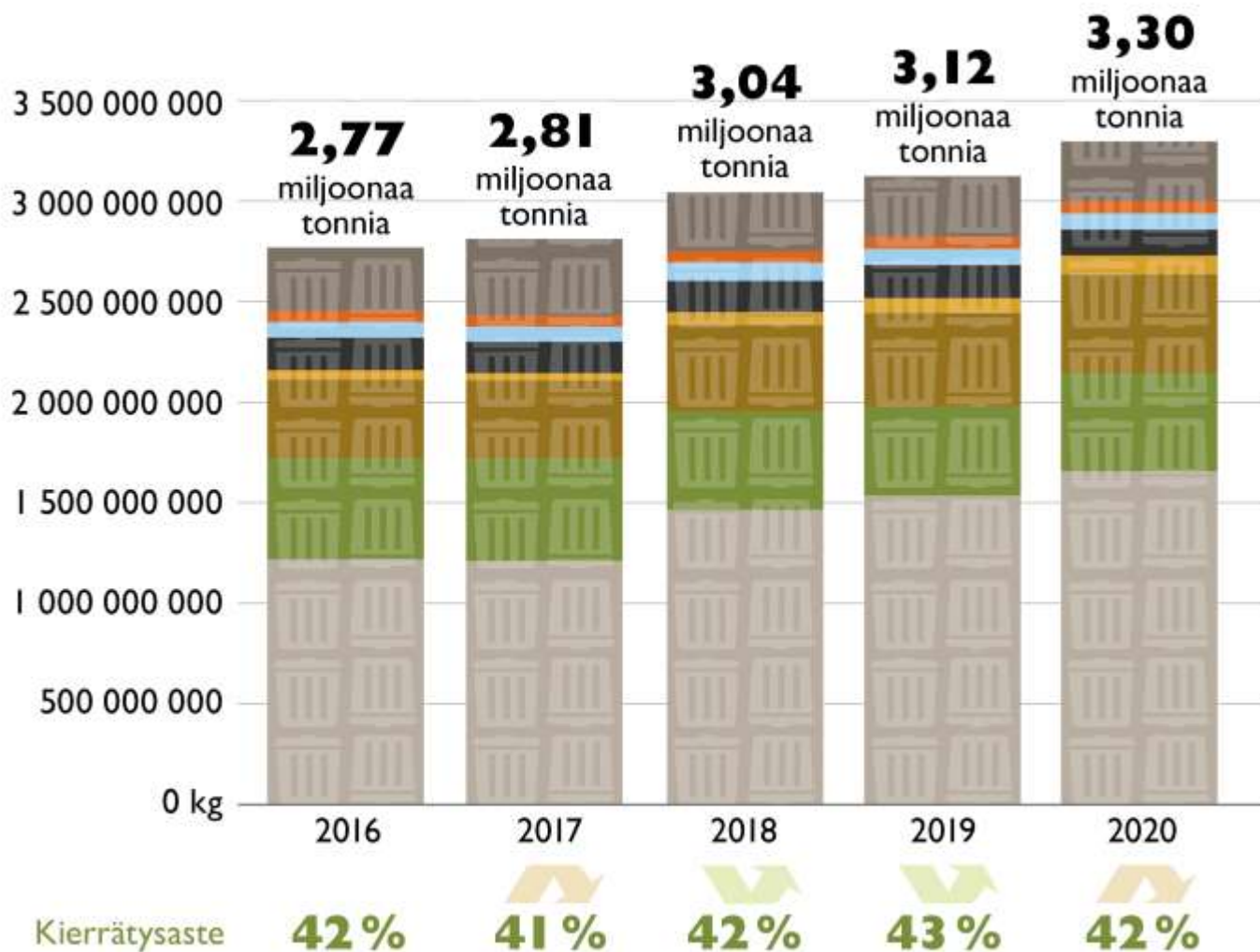

Kuvat: Pixabay

Kierrätys-
keskus

Suomen yhdyskuntajätteen määrä kasvaa edelleen, eikä kierrätysaste nouse riittävästi – **EU:n tavoite on kaukana.**

**2020 YHDYSKUNTAJÄTTEEN
KIERRÄTYSASTE OLI**

42%

**EU-MAIDEN YHDYSKUNTAJÄTTEEN
KIERRÄTYSASTEEN TULEE
OLLA 55% VUONNA 2025 JA
65% VUONNA 2035**

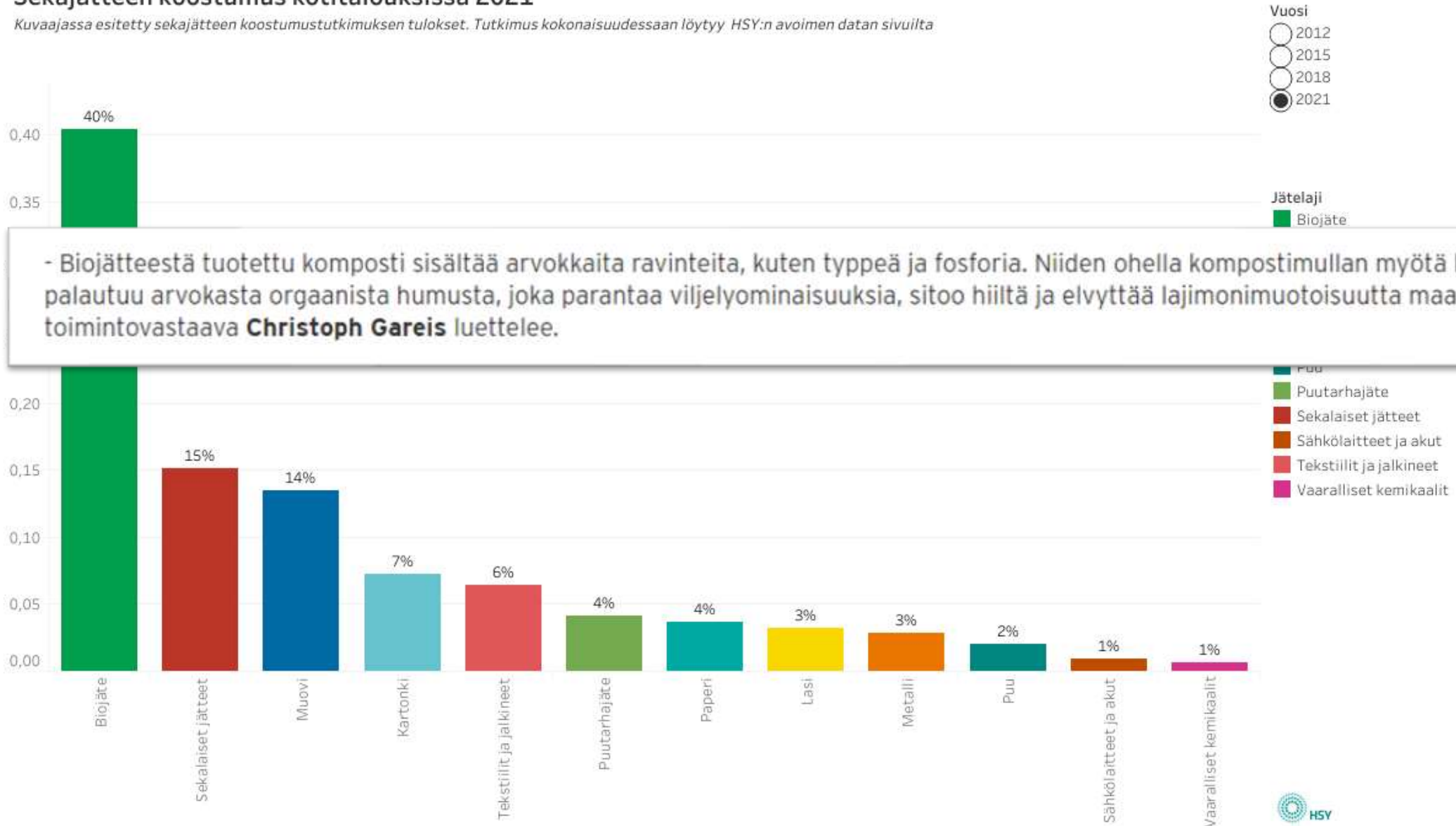
- Muut
- Sähkö- ja elektroniikkaromu
- Lasijäte
- Metallijäte
- Muovijäte
- Biojäte
- Paperi- ja kartonkijäte
- Sekajäte

Yhdyskuntajätettä on kaikki kotitalouksissa syntyvä jäte sekä sitä vastaava kaupan, teollisuuden ja palveluiden jäte.

Sekajätteen koostumus kotitalouksissa 2021

Kuvaajassa esitetty sekajätteen koostumustutkimuksen tulokset. Tutkimus kokonaisuudessaan löytyy HSY:n avoimen datan sivuilta

Kierrätys-
keskus

Lajittelu säästää päästöjä ja luonnonvaroja

FAKTOJA

- Kaikesta tuotetusta teräksestä 70 % on edelleen käytössä.
- Teräsromun käyttö uuden malmin sijaan vähentää CO₂-päästöjä 58 %.
- Yhden terästonnin kierrättäminen säästää 1,4 tonnia rautamalmia, 0,8 tonnia kivihiiltä, 0,3 tonnia kalkkikiveä ja lisäaineita sekä 1,67 tonnia hiilidioksidia.
- Kierrätysteräksen käyttö uuden teräksen materiaalina vähentää ilmansaasteita 86 %, vedenkulutusta 40 % ja veden saastumista 76 %.
- Kaikesta tuotetusta alumiinista 75 % on edelleen käytössä.
- Kierrätettyä alumiiniromua käyttämällä voidaan vähentää CO₂-päästöjä 92 % raaka-alumiiniin käyttöön verrattuna.
- Alumiinin kierrätys säästää energiaa 95 % primaarituotantoon verrattuna.
- 44 % EU:n kuparikysynnästä on peräisin kierrätyslähdeistä.
- Kupariromun käyttö vähentää CO₂-päästöjä 65 %.

Lähde: stenarecycling.fi

Kierrätys-
keskus

Lajittelu säästää päästöjä ja luonnon-varoja – eli arvoa

Uusiomuovista valmistetaan mm. jätessäkkejä, pusseja, putkia ja levyjä. Kun muovin valmistuksessa ei käytetä uutta öljyä, säästyy sekä energiaa että raaka-aineita.

Muovipakkausten kierrätys on helppo ilmastoteko. 1 kg uusiomuovia vähentää 1,5 kg hiilidioksidi(CO₂)päästöjä verrattuna neitseellisen muovin käyttöön.

Lähde: uusiomuovi.fi

Kuvat: Plastex

Kuva: Kierrätysmuoviprofiileja, esim. rakenteisiin.

Alla rasioissa kierrätysmuovigranulaatteja (kierrätysprosessin tuottamaa raaka-ainetta)

Pekka Nieminen / Seura

Muovin kierrättäminen vie vain noin 15 prosenttia energiasta, jonka uuden muovin valmistaminen vaatii. Ero kierrätysmuovin ja uuden muovin välillä on täten varsin huikea! Tuotteiden raaka-aineena kierrätysmuovi on paitsi laadukasta, myös muovituotteiden valmistajille neitseellistä raaka-ainetta ympäristöystävällisempää.

Jalostamalla muovi saadaan kiertämään materiaalina niin pitkään, kun sillä arvoa – muovin voi kierrättää jopa kymmenen kertaa.

Lähde: forturn.fi

**Kierrätys-
keskus**

Etusivu > Uutiset ja tarinat > VTT:ltä spinnaava Olefy mullistaa muovin kierron

VTT:ltä spinnaava Olefy mullistaa muovin kierron

Uutiset, Lehdistöiedote

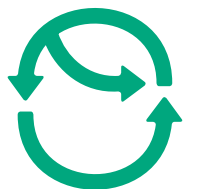
🕒 16.08.2022 22:00

VTT:ltä spinnaava Olefy Technologies ryhtyy kaupallistamaan uutta teknologiaa, jolla on mahdollista kierrättää suurin osa maailman jätemuoveista tehokkaasti ja lukemattomia kertoja takaisin laadultaan täysin alkuperäistä muovia vastaavaksi. Teknologian taustalla on VTT:n noin 40 vuotta kestänyt termokemiallisen konversion tutkimus. Teknologian suojaamiseksi on jätetty kahdeksan patenttihakemusta.

”Taloudellinen hyöty, joka saadaan tuottamalla korkealaatuisia muovikomponentteja jätemuovista voi muuttaa täysin maailmanlaajuisen öljynkulutuksen dynamiikan. Olefy pystyy vähentämään merkittävästi tarvetta käyttää uutta öljyä muovin valmistukseen ja saattaa jopa luoda taloudellisen kannustimen kerätä talteen muovia kaatopaikoilta ja meristä, kun muovista tulee arvostettu hyödyke”, toteaa Nieminen.

Lajittelu säästää päästöjä ja luonnon-varoja – eli arvoa

Kierrätys-
keskus

Lajittelu säästää rahaa

- Jätehuollon maksaa aina asiakas
- Sekajäte on aina kalleinta
- Tuottajavastuun alaisten jätteiden kierrätyksestä vastaavat tuottajat > asiakas maksaa kuljetuspalveluista
- Oikeaoppisen lajittelun lisäksi kannattaa seurata jäteastioiden täyttöastetta

Kuvat: Pixabay

Kierrätys-
keskus

Vähennä jätettä

– vähennä luonnonvarojen kulutusta:
vähemmän ja parempaa sekä hyvä tavara kiertoon!

- Mikä on vielä käyttökelpoista?
- Voiko käyttöikä pidentää huoltamalla ja korjaamalla?
- Voiko ostamisen ja omistamisen sijaan hankkia palvelua?
- Voiko uuden sijaan hankkia käytettyä?
- Onhan tilausmäärät optimoitu ja hankinnat laadukkaita?
- Kertakäytön välttäminen?
- Onhan tuote tai pakkaus helposti kierrätettävissä materiaalina?

Kierrätyskeskus

Aloita tästä!

ON

Onko se pakkaus?

EI

Kaupasta kartonkiin, KK!

Pakkauksesta suurin osa on ....

Oikea astia

puukuitua ("paperia")

kartonki, pahvi

muovia

muovipakkaukset

lasia

lasipakkaukset

metallia

metalli

panttipullot ja -tölkit

Tuottajavastuun alaisia

Jätetuote/materiaali

Oikea astia

ns. keittiöjäte

biojäte

lehdet, kirjeet, toimistopaperi jne.

paperi

vaaralliset jätteet

vaaralliset jätteet

sähkö- ja elektroniikkalaitteet

SER

Metallituotteet

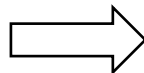

puutarhajäte

komposti

vaatteet ja tekstiilit (soveltuvat)

Poistotekstiilit

se mikä jää, kun muut on lajiteltu

Sekajäte, palava/palamaton jäte

Postista paperiin, PP!

paristot ja akut

Väärin meni – mitä väliä?

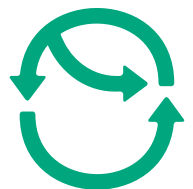
Jätelain ja kiertotalouden hierarkioiden näkökulmasta

Käyttökelpoiset tuotteet ja tavarat

- myynti, lahjoitus > **UUDELLEENKÄYTTÖÖN**
  - Materiaalihyödynnys: tuotteen taloudellinen ja käyttöarvo sekä kulttuurihistoriallinen arvo menetetään, vastaavan tuotteen tuottaminen aiheuttaa luonnonvarakulutusta ja päästöjä
  - Energiahyödynnys: menetetään ed. lisäksi materiaali ja sen arvo

Käyttökelvottomat tuotteet, roskat ja jätteet

- **ensisijaisesti lajiteltuina materiaalikierrätykseen**
> MATERIAALIT JA RAVINTEET KIERTÄVÄT
- **toissijaisesti energiahyödynnykseen polttamalla**
> ENERGIA HYÖTYKÄYTTÖÖN, materiaali ja ravinteet menetetään
- vasta viimeisenä vaihtoehtona loppusijoitus kaatopaikalle

Kierrätys-
keskus

Mihin ryhtyä?

Helppo toteuttaa
Vähän vaikutusta

Vaikea toteuttaa
Vähän vaikutusta

Helppo toteuttaa
Paljon vaikutusta

Vaikea toteuttaa
Paljon vaikutusta

Esimerkkejä toimenpiteistä

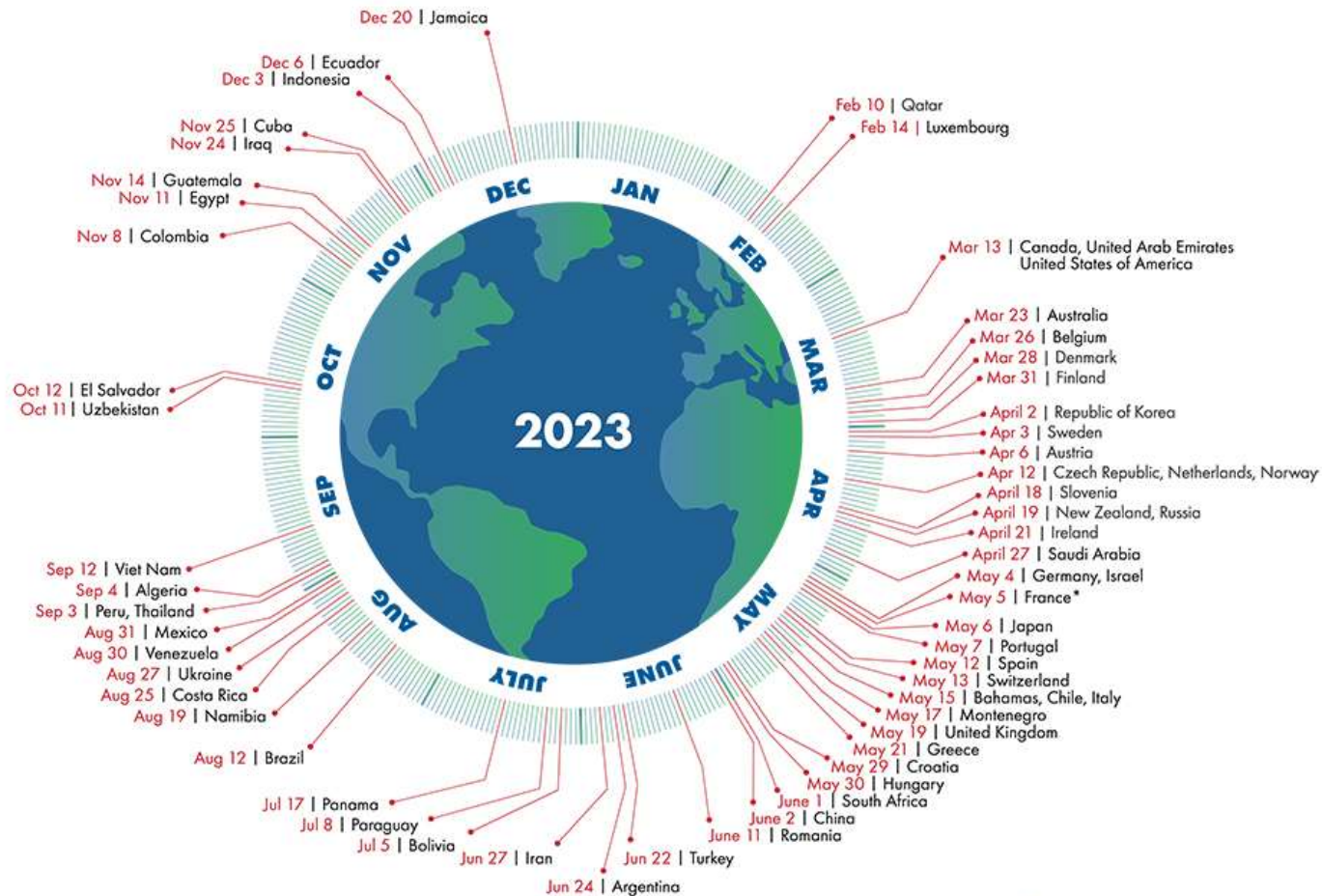
- Lajitteluastioiden merkinnät tarkistetaan ja korjataan tarvittaessa
- Lajittelu asiakastiloissa
- Oma muki mukaan tapahtumien kahvitarjoiluun: ympäristökasvatusta samalla
- Hankitaan kierrätysmateriaalista tehtyjä tuotteita (esim. pehmopaperit)
- Jakamistalouden edistäminen omassa yhteisössä

Kierrätys-
keskus

Country Overshoot Days 2023

When would Earth Overshoot Day land if the world's population lived like...

For a full list of countries, visit overshootday.org/country-overshoot-days.
*French Overshoot Day based on nowcasted data. See overshootday.org/france.

Source: National Footprint and Biocapacity Accounts, 2022 Edition
data.footprintnetwork.org

Lopuksi

- Tärkeää on lajitella
- Tärkeämpää on vähentää jätteen määrää
- Tärkeintä on vähentää luonnonvarojen kulutusta

**Hanki harkiten
Luota laatuun
Käytä kierrätettyä**

**Kierrätys-
keskus**

Kiitos osallistumisesta

Toivomme palautetta koulutuksesta: Linkki ja QR-koodi vievät lyhyeen palautekyselyyn.

Kiitos palautteesta jo etukäteen!

<https://forms.office.com/e/B8vgzHNES1>

Kierrätys-
keskus

Kiitos!

